

بازنویسی تاریخ برای حفظ تاج

۲۲ آبان ۱۴۰۴ ساعت ۱۴:۲۶

با آغاز حکومت رضاشاه، روایت تازه‌ای از تاریخ ایران شکل گرفته روایتی که در آن شکوه ایران پیش از اسلام برجسته و نقش دوران اسلامی کم‌رنگ می‌شد. این «اسطوره ملی» تازه نه تنها بازتاب ناسیونالیسم افراطی بود، بلکه وسیله‌ای برای مشروع نشان دادن پادشاهی به‌عنوان ادامه طبیعی قدرت در تاریخ ایران محسوب می‌شد. از بازنویسی کتاب‌های درسی تا جشن‌های دوهزار و پانصدمین سال سلطنت، همه در خدمت ساختن تصویری اسطوره‌ای از ایران باستان و تقویت اقتدار سلطنت قرار گرفتند.

تأکید بر اسطوره ملی که مبتنی بر حکومت پادشاهی ایران باستان بود از دوره رضاشاه آغاز شد. هدف از این تأکید، توجیه و مشروع جلوه دادن حکومت پادشاهی از یک سو و کوچک جلوه دادن تاریخ اسلام بود. بر این اساس سیاست‌هایی از سوی رژیم برای تحقق این هدف آغاز می‌شود:

«جزء مهمی از نظام سلطنتی ایدئولوژی‌ای است که رژیم می‌پرورد. هیچ دولتی نمی‌تواند فقط بر سرکوب متکی باشد و دولت ایران نیز مانند بسیاری از دیگر کشورهای جهان سوم، درگیر مبارزه ایدئولوژیک جامعی برای بسیج پشتیبان برای خودش هم در همان پایگاه اجتماعی بلافصل خود و هم در میان کل جمعیت کشور است. بخش مهمی از این ایدئولوژی را ناسیونالیسمی پرحرارت تشکیل می‌دهد که عظمت گذشته ایران را به رخ می‌کشد و بدین واقعیت تأکید می‌کند که باعث آن پادشاهان بوده‌اند. ایجاد یک «اسطوره ملی» اختصاصاً ایرانی در قرن نوزدهم در میان روشنفکران آغاز شد و در زمان رضاشاه بشدت تشویق شد. او دستور بازنویسی تاریخ ایران را داد تا دوره اسلامی را که از هنگام حمله عرب در قرن هفتم میلادی آغاز می‌شود، کوچک جلوه دهد. در عوض گذشته پیش از اسلام را که تا قرن پنجم قبل از میلاد، امتداد می‌یابد بزرگش کند. دولت برای بیرون کشیدن بقایای این دوره به تشویق کارهای باستانشناسی پرداخت. این تاریخ تبلیغاتی آنچیزی بود که کودکان در مدارس می‌آموختند و امروز نشریات ایرانی پر است از داستان‌های شووینستی در باره اینکه چگونه فلان پادشاه استراتژی نظامی را اختراع کرد یا چگونه فرهنگ ایران همه فرهنگ‌های دیگر را تحت‌الشعاع قرار داد. از سلطنت طلبی و ناسیونالیسم بدقت برای تقویت یکدیگر استفاده می‌شود چرا که مضمون همیشگی عبارت است از اینکه ایران تنها وقتی نیرومند است که پادشاهای نیرومند داشته باشد. هدف از جشن دو هزار و پانصدمین سال سلطنت در ۱۹۷۱ تأکید بر همین نکته بود.»

آدرس مطلب :

[تاج-حفظ-تاریخ-بازنویس/50245/https://www.cafetari.kh.com/news/50245/](https://www.cafetari.kh.com/news/50245/تاج-حفظ-تاریخ-بازنویس)